

retlige Stilling, Nationalbanken indtager, at vægre sig ved efter Evne, naar den ikke derved bragte sin egen Selvstændighed og Solvens i Fare, at bistaa Staten. Jeg tør tro, at det ærede Medlem og hans Meningsfælle vel nok vil erkende, at den Uafhængighed, de ønsker at hævde for Nationalbanken, ikke bør drives saa vidt, at Nationalbanken bør gøre sig uafhængig ogsaa af ethvert Hensyn til, hvad der kan tjene Statens og Samfundets Vel. Det er ikke til daglig, at Nationalbanken indlader sig paa at give den Slags Forskud eller Laan, men her har den den maattet gøre det, fordi Forholdene for Finanserne har været af den Art, at der var den stærkeste Opfordring for Banken til at yde Staten den ønskede Hjælp. Og dernæst: Den Opgave at føre Tilsyn med, om Finansministeren laaner for mange Penge eller bruger for mange Penge, maa dog ærede Medlemmer vide er ikke Nationalbankens Sag. Det er Rigsdagens Sag. Det er her, Kontrollen skal føres med, om Finansministeren eller andre Ministre afholder Udgifter, som gaar ud over, hvad man anser for rigtigt, og det er her, Kontrollen skal føres med, om Finansministeren optager Statslaan, som han ikke er bemyndiget til; Nationalbanken har intet dermed at gøre. Og de Laan, Finansministeren har optaget hos Nationalbanken gennem disse Aar, er, efter mit Kendskab, helt og holdent optagne i Henhold til udtrykkelig Bemyndigelse, som er givet Ministeren gennem Finansudvalgene, og Finansministeren vilde ikke have anset sig for berettiget til at foretage disse Transaktioner, hvis han ikke havde haft denne Bemyndigelse fra Rigsdagen. Det er ikke til Nationalbanken, man skal henvende sig med Anmodning om, at den vil være Skolemester og Formyndet for Regeringen; det er til Rigsdagen selv og dens Finansudvalg, man maa gaa, hvis man mener, at Finansministeren har overskredet sin Myndighed. At blande hele dette Spørgsmaal ind i Behandlingen af Nationalbankens Oktroj er fuldstændig malplaceret.

Endnu har jeg at tilføje dette, at naar der siges i disse Udtalelser fra det konservative Partis Side i Betænkningen, at man havde „ønsket at begrænse Finansministeriets Mulighed for gennem Laan at tvinge Banken til at holde en større Seddeludstedelse, end Omsætningens Tarv kræver“, maa jeg tilstaa, at jeg er ude af Stand til at forstaa Meningen deraf: om man har tænkt sig at Finansministeren har Interesse af at

tvinge Banken til at holde en større Seddeludstedelse, end Omsætningens Tarv kræver, eller hvorledes Finansministeren overhovedet skulde bære sig ad med det. Nationalbanken staar i Henseende til Seddeludstedelse ikke paa samme Maade, som Staten vilde staa, hvis det var den, som havde Pengeseddeltrykkeriet umiddelbart i sin Haand. Naar en Stat direkte udsteder Papirpenge, saa sættes de i Omløb derved, at Staten bruger disse Penge til at betale sine Udgifter med. Lønninger til sine Tjenestemænd og Soldater, enhver Ting, den skal købe, Krigsfornødenheder o. s. v., betaler den med Pengesedler, som den trykker og rasler ud. Men en Seddelbank har kun een Vej til at bringe sine Sedler i Cirkulation, det er ved Laan. Nationalbanken har ikke andre Indkøb at bruge Penge til end til det Papir, hvorpaa Sedlerne trykkes, og de Blyanter og Penne, som Kontorpersonalet skriver med. I øvrigt bruger den sine Sedler til at udbetale til Folk, der kommer med deres Veksler og andre Papirer for at faa Laan. Saa længe Publikum, der laaner Sedlerne, har Brug for dem, og saa længe Omsætningen behøver dem, forbliver de i Omløb, og naar der ikke længere er Behov for dem, strømmer de tilbage til Nationalbanken. Og om Finansministeren til Statens Udgifter faar et Laan direkte i Nationalbanken, eller han laaner i andre Banker, som atter maa trække paa Nationalbanken, bliver Virkningen den samme. At Cirkulationen af Sedler er tiltaget i et saadant Omfang, som sket er i disse Aar, har sin naturlige Forklaring i, at Værdierne udtrykt i Penge i alle Lande er steget i saa kolossal en Grad. De Omsætningsmidler, der kræves for at betjene den samme, om man vil bruge Udtrykket, reelle Værdi, er nominelt saa langt større end tidligere. Alle Varer er steget i Pris, Aktier, Skibe, Jord, alt er steget saaledes, at Omsætningen nu kræver en større Seddelcirkulation, noget, som Nationalbanken ikke er Ophav til. At den forøgede Cirkulation atter bidrager til yderligere at drive Priiserne op, beror paa, at vi ikke længere har vore Sedler indløselige i Guld. Guld er ophørt at være Maalestock for Tingenes Værdi. Dette er fælles for alle Lande, hvor man har maattet ophæve Sedlernes Indløselighed paa Grund af Krigen. Saa længe vi ikke har en Guldbeholdning, som er saa stor, og som er saa sikker i Hænderne paa Banken, at man kan lukke op for den og atter gøre